

Tulevaisuuden digitaaliset kirjastot

Airi Salminen

Jyväskylän yliopisto

<http://www.cs.jyu.fi/~airi/>

Visiot – vaarat – vahvuudet

Kirjastot tulevaisuuden yhteiskunnassa

Valtakunnalliset kirjastojohtajien neuvottelupäivät

14.10.2004

Visiot -- Vaarat -- Vahvuudet

Digitaalinen kirjasto

Joukko keskenään kommunikoivia palveluja tietoverkossa

Visiot

Palvelujen tuottajia

- kirjastot
- yritykset
- julkishallinnon organisaatiot
- yhteisöt

Palvelujen asiakkaita

- toiset palvelut
- yksilöt
- työyhteisöt

Visiot

Tuottajapalveluja

- Organisointipalvelut
- Liiketoiminta- ja hallintapalvelut

Asiakaspalveluja

- Hakupalvelut
- Lisäarvopalvelut
- Työyhteisöpalvelut

Organisointi- ja tallennuspalveluja

- Luokittelu
- Ontologian kokoaminen
- Rakennekuvaukset
- Metatiedot
- Indeksointi
- Muunnokset esitystavasta toiseen

Liiketoiminta- ja hallintapalveluja

- Sopimukset (tekijänoikeudet, käyttöoikeudet, metatietokäytännöt, ...)
- Maksupalvelut
- Käyttäjäprofiilit
- Tietoturva

Hakupalveluja

- Tietyt kriteerit täyttävien sisältöyksiköiden tunnistaminen tietoverkosta
- Tunnistetun sisältöyksikön hakeminen tietoverkosta
- Hakuagenttipalvelut: jatkuva haku tiettyjen kriteereiden perusteella
- Tiedon louhinta

Lisäarvopalveluja

- Luotettavuusanalyysit ja arviointi
- Tiedon tiivistäminen
- Tiedon visualisointi
- Käännökset kielestä toiseen

Työyhteisöpalveluja

- Käyttöoikeudet
- Yhteistyön tuki
- Työprosessin tuki

Esimerkkejä työprosessien tukipalveluista:

- **graduprosessiin**
- **tutkimusprojektisuunnitelman laatimiseen**
- **lainsäädäntöprosessiin**

Vaarat

- Teknologiarippuvuus
- Tietoturvaongelmat
- Yksilönsuojaongelmat
- Hallitsemattomuus
- Rinnakkaisratkaisujen kalleus
- Kirjastoympäristöjen katoaminen

Vahvuudet

- **Tietoresurssit laajaan käyttöön**
- **Paikkariippumattomuus**
- **Perustuu pitkälle semanttisen webin teknologioihin, joita kehitetään laajalti**
- **Mahdollisuus monipuolisiin erikoispalveluihin**
- **Yhteistyön voima**
- **Työprosessien tehostuminen**

Yhteenveto

- **Visio:** tulevaisuuden digitaalinen kirjasto on joukko keskenään kommunikoivia palveluja tietoverkossa
- **Vaarat:** monia vaaroja, vaarojen välttäminen vaatii poliittisia päätöksiä, kirjastoasiantuntijoiden vahvaa kouluttamista ja aktiivista yhteistyötä teknologiaratkaisujen kehittäjien kanssa
- **Vahvuudet:** mahdollisuus monipuolisiin, yksilöitä ja yhteisöjä palveleviin, paikkariippumattomiin, yhteistyötä hyödyntäviin ja ihmisten työtä tehokkaasti tukeviin kirjastopalveluihin